

ADVIEZEN EN BESLISSINGEN
VAN DE
COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

2007

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

INHOUDSTABEL

DEEL I. VOORWOORD	pagina 01
DEEL II. ALGEMEEN	
2.1. COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR	pagina 02
2.2. PROCEDURES	pagina 04
2.3. AANTAL DOSSIERS	pagina 08
DEEL III. ADVIEZEN EN BESLISSINGEN	
3.1. PROCEDUREKWESTIES	pagina 09
3.2. KOSTENBEHEERSING BASISONDERWIJS	pagina 10
3.2.1. ALGEMEEN	pagina 10
3.2.2. BIJDRAGEREGELINGEN	pagina 11
3.3. KOSTELOZE TOEGANG SECUNDAIR ONDERWIJS	pagina 14
3.3.1. ALGEMEEN	pagina 14
3.3.2. TOEGELATEN BIJDRAGE	pagina 14
3.3.3. NIET TOEGELATEN BIJDRAGE	pagina 15
3.3.4. BIJDRAGEREGELING	pagina 18
3.4. EERLIJKE CONCURRENTIE	pagina 20
3.4.1. ALGEMEEN	pagina 20
3.4.2. ADVIEZEN EN BESLISSINGEN	pagina 20
3.5. POLITIEKE ACTIVITEITEN	pagina 22
3.5.1. ALGEMEEN	pagina 22
3.5.2. ADVIEZEN EN BESLISSINGEN	pagina 22
3.6. HANDELSACTIVITEITEN	pagina 24
3.6.1. ALGEMEEN	pagina 24
3.6.2. ADVIEZEN EN BESLISSINGEN	pagina 25
3.7. RECLAME EN SPONSORING	pagina 27
3.7.1. ALGEMEEN	pagina 27
3.7.2. ADVIEZEN EN BESLISSINGEN	pagina 28
3.8. PARTICIPATIE	pagina 34
3.8.1. ALGEMEEN	pagina 34
3.8.2. BESLISSINGEN	pagina 34
DEEL IV. BIJLAGE	
4.1. Samenstelling Commissie zorgvuldig bestuur	pagina 39
4.2. Overzicht adviezen en beslissingen in 2007	pagina 40

DEEL I . VOORWOORD

Eind 2002 heeft de Commissie zorgvuldig bestuur de werkzaamheden opgestart. Ondertussen is de bevoegdheid van de Commissie steeds toegenomen : kostenbeheersing basis- , secundair en volwassenenonderwijs, eerlijke concurrentie onder scholen, toelaatbare handels- en reclameactiviteiten, verbod op politieke activiteiten op school en de participatie in het vrij onderwijs.

Het doel van de Commissie is een gedragslijn tracht op te stellen en een rechtspraak aan te houden die het mogelijk maakt vele vragen en klachten overbodig te maken. Immers haar gemotiveerde adviezen en beslissingen kunnen bestendig geraadpleegd worden via het internet en stellen alle belanghebbenden in staat na te gaan om een vraag of klacht te formuleren in het licht van de bestaande precedentes.

De Commissie zorgvuldig bestuur profileert zich dan ook meer als een forum waar concrete dossiers in overleg besproken worden. Dit kan omdat de Commissie enerzijds naar de vorm met een procedurele soepelheid en snelheid van rechtsbedeling kan werken, en anderzijds naar de inhoud toe verzoenend en pragmatisch kan optreden, daarbij, waar mogelijk, duidelijk grenzen trekkend.

Voor 2007 was dit duidelijk het geval voor de klachten rond participatie. Meestal is het zo dat de lokale onderwijsactoren zonder veel communicatie geblokkeerd zitten rond het eigen standpunt. Alhoewel de Commissie enkel te waken heeft over het verloop van de procedures zorg ze voor een uitwisseling van standpunten, herstel van communicatie en een begin van inhoudelijke oplossing.

Ernest Duys
Voorzitter Commissie zorgvuldig bestuur
Ere Kamervoorzitter Arbeidshof

DEEL II. ALGEMEEN

2.1. COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

2.1.1. De samenstelling van de Commissie werd eerst geregeld bij ministerieel besluit van 3 februari 2003. Met ingang van 1 januari 2006 werd de samenstelling van de Commissie aangepast door het besluit van 23 januari 2006.¹ Met ingang van 1 september 2007 werd de samenstelling van de Commissie aangepast door het besluit van 24 juli 2007.²

Er is een kamer bevoegd voor het basisonderwijs en een kamer bevoegd voor het secundair onderwijs, de centra voor leerlingenbegeleiding, het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs. Klachten en vragen die te maken hebben met alle onderwijsniveaus worden in een gemeenschappelijke zitting behandeld.

De voorzitter, die een magistraat of eremagistraat is, wordt bijgestaan door een secretaris, die ambtenaar is bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De voorzitter oordeelt over de ontvankelijkheid van de vragen en klachten. De zittingen zijn slechts rechtsgeldig indien alle leden of hun plaatsvervangers aanwezig zijn. Per kamer moet één lid voldoen aan de voorwaarden om tot rechter in handelszaken benoemd te worden (bedrijfsleven), één lid moet deskundig zijn op het gebied van de bescherming van de consumenten (onderwijsklanten) en twee leden moeten vertrouwd zijn met het onderwijsveld.

Op de website van het departement Onderwijs beschikt de Commissie over een afzonderlijke webpagina waar alle adviezen en beslissingen gepubliceerd worden. Ook de jaarverslagen 2003, 2004, 2005, 2006 en 2007 staan vermeld op deze site:
www.ond.vlaanderen.be/zorgvuldigbestuur/jaarverslagen

2.1.2. Basisonderwijs.

De Commissie zorgvuldig bestuur werd in de tweede helft van 2007 geconfronteerd met het decreet van 6 juli 2007 en de erbij horende omzendbrief van 22 juni 2007 inzake de kostenbeheersing in het basisonderwijs. De schoolbesturen kregen in juni 2007 bijkomende financiële middelen om de kostenbeheersing te realiseren: nl. 45 euro per leerling per jaar voor alle leerlingen kleuter- en lager onderwijs. Dit houdt in dat het werkingsbudget eerder voor kostenbeheersing dient aangesproken te worden dan voor andere schooluitgaven. Keerzijde van deze bijkomende inkomsten is dat de school vanaf 1 september 2007 bij de ouders geen kosten meer aanrekenen voor hetgeen noodzakelijk is in het kader van het realiseren van de eindtermen en het nastreven van ontwikkelingsdoelen. Het Vlaams Parlement heeft met het decreet van 6 juli 2007 een lijst vastgelegd van wat de basisschool gratis ter beschikking moet stellen van de leerlingen.

Het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur heeft in de periode van augustus 2007 tot oktober 2007 zowat een 100-tal informele mails ontvangen, waarbij verduidelijkingen werden gevraagd over de bijkomende regelgeving inzake kosteloosheid van het basisonderwijs.

¹ Ministerieel Besluit van 23 januari 2006 betreffende de samenstelling van de Commissie zorgvuldig bestuur, Belgisch Staatsblad, 13 februari 2006.

² Besluit van 24 juli 2007 betreffende de samenstelling van de Commissie zorgvuldig bestuur, Belgisch Staatsblad, 27 augustus 2007.

In het antwoord werd steeds de aandacht gevestigd op de omzendbrief van 22 juni 2007 over de beheersing van de kosten basisonderwijs en op de aparte webpagina : www.ond.vlaanderen.be/schoolkosten.

Kosten zijn in eerste instantie een discussiepunt voor de schoolraad . Daar kan de kosteloosheid in algemene zin geagendeerd worden om besproken te worden. Ouders, personeel, derden en directie zitten er samen om uit te maken wat het best is voor één bepaalde school en binnen de regelgeving, o.a. over de kostenbeheersing. Rekening houdende met de bij decreet vastgelegde bevoegdheden van de schoolraad geeft de Commissie zorgvuldig bestuur voorrang aan het proces van lokale participatie.

2.1.3 Volwassenenonderwijs.

Met het nieuwe decreet van 2007 inzake volwassenenonderwijs zijn de bevoegdheden van de Commissie zorgvuldig bestuur herschreven. Artikel 120 tot en met 126 van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs geeft nu een overzicht van de bepalingen inzake zorgvuldig bestuur. Nieuw is de overhandiging van het centrumreglement bij inschrijving, de beperking van de kosten tot het cursusmateriaal en de mededeling van de kosten bij de start van het schooljaar.

2.2. PROCEDURES

Iedere belanghebbende zowel binnen als buiten het onderwijsveld kan over rechten en plichten inzake zorgvuldig bestuur informatie inwinnen via een informatieve vragenprocedure of een conflict beslechten door een klachtenprocedure.

2.2.1. VRAAG EN ADVIES

Stap 1

Iedereen die bij een bepaald optreden van een school in het kader van zorgvuldig bestuur een belang heeft, kan om het even wanneer een vraag indienen. Hij die geen belang heeft, kan geen vraag indienen.

Vragen sturen belanghebbenden door via de post of e-mail ofwel leggen zij ze neer op het secretariaat van de Commissie tijdens de kantooruren:

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Vanaf 1 januari 2008 :

AGODI

Commissie zorgvuldig bestuur – 1C24

Marleen Broucke tel. 02/553.65.56

zorgvuldigbestuur.onderwijs@vlaanderen.be

Koning Albert II-laan 15

1210 Brussel

Stap 2

De voorzitter oordeelt over de ontvankelijkheid van de vraag. Hij houdt daarbij rekening met de bevoegdheden van de Commissie zorgvuldig bestuur en de procedurevoorschriften (niet-anoniem, termijnen, belang).

Het secretariaat informeert dadelijk per post de betrokkenen over de niet-ontvankelijkheid.

In geval van ontvankelijkheid wordt de vraag ter behandeling voorgelegd aan de Commissie.

Stap 3

De Commissie stelt haar advies op binnen een termijn van 60 kalenderdagen die ingaat op de postdatum vermeld op de zending of e-mail met de vraag of op de datum van neerlegging op het secretariaat. De betrokkenen ontvangen een afschrift per post.

2.2.2. KLACHT EN BESLISSING

Stap 1

Iedereen die bij een bepaald optreden van een school in het kader van zorgvuldig bestuur een belang heeft kan een klacht indienen binnen een termijn van zestig kalenderdagen na de vaststelling of de kennisname van de betwiste feiten. Hij die geen belang heeft, kan geen klacht indienen.

De belanghebbende heeft er alle belang bij meteen alle mogelijke elementen naar inhoud en personen toe te beschrijven om de zaak snel en correct te laten behandelen door de Commissie. Vermits de werkzaamheden van de Commissie gebonden zijn aan decretale vastgelegde termijnen, wordt er geen uitstel van behandeling verleend.

Een klacht inzake zorgvuldig bestuur wordt bij aangetekend schrijven ingediend op het adres van de Commissie:

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Vanaf 1 januari 2008 :

AGODI

Commissie Zorgvuldig Bestuur – 1C24

Marleen Broucke tel. 02/553.65.56

zorgvuldigbestuur.onderwijs@vlaanderen.be

Koning Albert II-laan 15

1210 Brussel

Stap 2

De voorzitter oordeelt over de ontvankelijkheid van de klacht. Hij houdt daarbij rekening met de bevoegdheden van de Commissie zorgvuldig bestuur en de procedurevoorschriften (aangetekend schrijven, niet-anoniem, termijnen, belang).

Het secretariaat informeert dadelijk per post de betrokkenen over de niet-ontvankelijkheid.

In geval van ontvankelijkheid wordt de klacht ter behandeling voorgelegd aan de Commissie.

Stap 3

De Commissie stelt bij een ontvankelijke klacht alle betrokkenen schriftelijk in kennis.

De schriftelijke melding aan de betrokkenen bevat:

1° de ontvangst van de klacht;

2° de mogelijkheid voor de verwerende partij om een verweerschrift binnen een termijn van 15 kalenderdagen in te dienen. De termijn van 15 dagen loopt vanaf de postdatum vermeld op de zending met de melding van de ontvangst van de klacht door de Commissie;

3° de plaats, de dag en het uur waar de zitting zal worden gehouden;

4° voor het huishoudelijk reglement en de samenstelling van de Commissie wordt verwezen naar de website.

Stap 4

Binnen een termijn van 15 kalenderdagen (nl. de eerste vijftien dagen van bovenvermelde zestig dagen-beslissingstermijn) kan de betrokken onderwijsinstelling een verweerschrift indienen.

De voorzitter van de Commissie kan op uitdrukkelijk verzoek van de onderwijsinstelling en rekening houdend met de complexiteit van een dossier:

1° een verlenging van de termijn van vijftien kalenderdagen toestaan;

2° de indiening van schriftelijke stukken op de zitting van de Commissie toestaan.

De onderwijsinstelling moet dit uitdrukkelijk vragen en de reden opnoemen.

De betrokkenen melden binnen de 15 kalenderdagen na de postdatum vermeld op de zending door de Commissie met de melding van de ontvangst van de klacht, wie ze als getuigen willen oproepen. Het secretariaat schrijft de getuigen aan.

Stap 5

De zitting is rechtsgeldig als de voorzitter en de leden of hun plaatsvervanger aanwezig zijn en wanneer alle betrokkenen tijdig bij aangetekende zending zijn opgeroepen.

De Commissie hoort de betrokkenen. De betrokkenen kunnen zich op de zitting laten bijstaan of vervangen door een raadsman. Behoudens in het geval van overmacht, is een beslissing van de Commissie geldig bij afwezigheid van de betrokkenen, voor zover deze tijdig en bij aangetekend schrijven werden opgeroepen.

De Commissie kan ambtshalve of op verzoek van één of meer betrokkenen getuigen horen op de zitting.

Bij een beslissing van de Commissie over een overtreding van de beginselen van zorgvuldig bestuur beslist de Commissie in tweede instantie over het al of niet opleggen van een sanctie.

In het geval de Commissie meent de betrokken onderwijsinstelling een sanctie te moeten opleggen, brengt ze de school op de hoogte van het gegrond zijn van de klacht en de door de Commissie voorlopig bepaalde sanctie.

Het aangetekend schrijven met de mededeling van de beslissing en de oplegging van een sanctie bevat de melding dat binnen een termijn van 60 kalenderdagen na de postdatum vermeld op de zending met de beslissing, het bestuur het nodige gevolg kan geven door intrekking of herziening van zijn beslissing of door passende genoegdoening.

Zo de school binnen de termijn van 60 kalenderdagen geen gevolg geeft aan de beslissing van de Commissie, wordt de sanctie uitvoerbaar.

Zo de school binnen de termijn van 60 kalenderdagen de bestreden handeling intrekt, vervalt de sanctie.

Zo de school binnen de termijn van 60 kalenderdagen de bestreden handeling herziet of voorziet in een passende genoegdoening, oordeelt de Commissie of de aanpassing voldoende is.

Werd niet in een rechtsherstel voorzien of is het rechtsherstel niet afdoende, dan stelt de Commissie een definitieve sanctie vast. Dit kan de oorspronkelijk voorgestelde sanctie zijn of, in geval van gedeeltelijk rechtsherstel, een meer aangepaste sanctie.

Stap 6

Op het einde van de klachtenprocedure levert de Commissie een gemotiveerde administratieve beslissing af. De Commissie beslist zowel over de inhoud van de klacht (zorgvuldig bestuur) als over de eventuele sanctie.

De Commissie beslist binnen een termijn van 60 kalenderdagen die ingaat op de dag na de postdatum vermeld op de zending met de klacht. De beslissing wordt uiterlijk de laatste dag van die termijn per aangetekend schrijven verstuurd naar de betrokkenen.

De termijn van 60 kalenderdagen wordt opgeschort gedurende de periode van 6 juli tot en met 15 augustus.

De sancties die kunnen worden uitgesproken door de Commissie zijn de volgende:

1° een gedeeltelijke terugbetaling van de werkingsmiddelen van de betrokken onderwijsinstelling. De terugvordering of inhouding kan echter niet meer bedragen dan 10 procent van de werkingsmiddelen en kan er niet toe leiden dat het aandeel in de werkingsmiddelen dat bestemd is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou getroffen zijn.

2° aan het betrokken centrum voor volwassenenonderwijs een financiële sanctie opleggen overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs. Dit betekent dat de financiële sanctie ten hoogste 5% kan bedragen van het aantal leraarsuren dat aan het bestuur wordt toegekend, vermenigvuldigd met 1250 euro en/of een gehele of gedeeltelijke terugbetaling van het inschrijvingsgeld kan inhouden.

Met werkingsmiddelen wordt bedoeld het budget dat de overheid aan scholen of centra toekent voor de werking en die uitbetaald zijn het schooljaar voorafgaand aan het schooljaar waarin zich het te sanctioneren feit voordoet.

De sanctie is slechts uitvoerbaar de dag nadat de termijn om beroep in te stellen verstreken is.

Stap 7

Tegen een beslissing van de Commissie kan betrokkene beroep instellen bij de Vlaamse Regering. Betrokkene stelt het beroep in binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de dag na de postdatum van de betekening van de beslissing. Het beroep moet per aangetekend schrijven worden ingesteld. Dit beroep schorst de uitvoerbaarheid van de beslissing met inbegrip van de eventuele sanctie.

De Vlaamse Regering heeft op haar beurt zestig kalenderdagen de tijd om de commissiebeslissing te bevestigen, te wijzigen of te vernietigen op legaliteits- of opportuniteitsgronden (schending van de beginselen inzake "zorgvuldig bestuur" of strijdigheid met het algemeen belang).

In geval van vernietiging neemt de Vlaamse Regering zelf een nieuwe beslissing eventueel met inbegrip van een sanctie.

De beslissing van de Vlaamse Regering moet uiterlijk de laatste dag van de beslissingstermijn van zestig dagen bij aangetekend schrijven naar de betrokkenen worden verstuurd.

Tegelijkertijd brengt de Vlaamse Regering de Commissie op de hoogte van haar beslissing.

Stap 8

Tegen de beslissing in beroep door de Vlaamse Regering is verder verhaal mogelijk bij de gewone rechtbank of de administratieve rechter (Raad van State).

2.3. AANTAL DOSSIERS

	2003	2004	2005	2006	2007
1a. Kostenbeheersing Basisonderwijs	7	13	10	9	6
1b. Kosteloze toegang Secundair onderwijs	9	15	14	11	12
2. Eerlijke concurrentie	4	1	1	1	1
3. Politieke activiteiten	4	7	1	4	2
4. Handelsactiviteiten	8	2	5	4	2
5. Reclame en sponsoring	6	7	6	5	3
6. Participatie vrij onderwijs	-	-	1	-	5
TOTAAL	38	45	39	29	31

De Commissie zorgvuldig bestuur heeft in 2007 6 vergaderingen gehouden: 5 februari, 24 april, 4 juni, 8 oktober, 5 november en 10 december, telkens van 12u.30 tot 15u.

DEEL III. ADVIEZEN EN BESLISSINGEN

3.1. PROCEDUREKWESTIES

In een aantal dossiers heeft de Commissie gewezen op vragen waarvoor ze niet bevoegd is en werd er door de Commissie geen uitspraak ten gronde gedaan. Het ging om procedurekwesties.

Niet-bevoegd

In 2007 zijn er geen dossiers waarbij de Commissie zorgvuldig bestuur zich voor het volledig vragenpakket onbevoegd verklaart. Het is trouwens een bewuste werkafsprake binnen de Commissie om de vraagstellers zoveel mogelijk te helpen hun weg te vinden in het grote landschap van de onderwijswetgeving. Daar waar voor vragen de Commissie niet bevoegd is wordt gewezen op bestaande wetteksten of omzendbrieven (vb. extra muros, niet-onderwijsinstanties) of worden er suggesties meegegeven om tot een oplossing te komen. (vb. participatie)

Er was één duidelijk dossier waar de Commissie zich niet bevoegd heeft verklaard en dat is voor een klacht inzake inspraak van het onderwijspersoneel bij het opstellen van leerplannen en lessenroosters.³

Belanghebbende

De Commissie wijst op de onderwijsregelgeving en het huishoudelijk reglement. Een ingediend dossier is maar ontvankelijk indien het gaat om de toepassing van de beginselen van zorgvuldig bestuur en zo de verzoekende partij belang heeft bij de vraag of de klacht.

Zo is een vraag onontvankelijk omdat een verzoeker als student in het kader van een jaarwerk geen belanghebbende partij is⁴.

³ CZB/P/SO/2007/184, Zie meer in deel 3.8.

⁴ CZB/V/KBO/2007/178

3.2. KOSTENBEHEERSING BASISONDERWIJS

3.2.1. ALGEMEEN

Internationale verdragen, de Grondwet en het decreet basisonderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerd basisonderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Verder kunnen geen bijdragen gevraagd worden voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn in het kader van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

Het principe van kosteloos onderwijs betekent niet dat aan de ouders geen bijdrage mag gevraagd worden maar houdt wel in dat er geen inschrijvingsgeld mag gevraagd worden. Ouders moeten niet betalen voor datgene wat noodzakelijk is in het kader van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

In 2007 werd dit bevestigd bij decreet van 6 juli 2007 dat een aantal artikelen van het bestaande decreet basisonderwijs (artikel 27, 27bis, 27ter) herschreef. De kosteloosheid voor hetgeen noodzakelijk is in het kader van de eindtermen werd bevestigd. Het decreet bevat verder wel een bijlage met een overzicht van de materialen die moeten gratis beschikbaar zijn. De aangevulde regelgeving houdt in dat de school aan de ouders geen bijdrage mag vragen voor handboeken, schriften, werkboeken, kopieën, software, woordenboeken, kinderliteratuur, knutselmateriaal, meetmateriaal, schrijfgerei, tekengerei, agenda's, muziekinstrumenten, lees- en rekenmateriaal.

Tegelijkertijd werden in het voordeel van de ouders maximumfacturen voor sommige kosten opgelegd aan de schoolbesturen. Deze regelgeving start in principe op 1 september 2008.

Naast de internationale en nationale verplichtingen inzake kosteloosheid basisonderwijs is er artikel 76 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997. Dit laatste houdt een duidelijke verantwoordelijkheid van het schoolbestuur in voor een basisuitrusting bij de opstart van een schooljaar en de verdere werking ervan.

Het artikel 76 van het decreet basisonderwijs is met ingang van 1 september 2007 aangepast. De schoolbesturen krijgen een werkingsbudget om onder meer tegemoet te komen aan de kosteloosheid voor het basisonderwijs.

Een school kan onderwijsactiviteiten organiseren die niet noodzakelijk zijn in het kader van eindtermen en ontwikkelingsdoelen, zowel binnen of buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen. Scholen organiseren buiten onderwijs ook dienstverlening, zoals bijvoorbeeld reftertoezicht. Voor beide geldt het principe van de kosteloosheid van het basisonderwijs niet. Het gaat om een afzonderlijke dienstverlening die niet verplicht is en waarvoor een bijdrage aan de ouders kan worden gevraagd.

De regelgeving voorziet wel dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt in het participatieproces en dat er afwijkingen zijn voor de minder gegoede ouders. De vergelijking tussen gemaakte kosten en gevraagde bijdrage dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving via het schoolreglement alle ouders duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

De Commissie zorgvuldig bestuur is wel van oordeel dat daar waar er een bijdrage kan gevraagd worden, de school geen willekeurige bijdragen mag vragen. Het aanrekenen van kosten in de bijdrage dient reëel te zijn: enerzijds in overeenstemming met de door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds kosten voor goederen of diensten waarvan de betrokken leerling gebruik heeft gemaakt.

Dit standpunt van de Commissie zorgvuldig bestuur is in 2007 opgenomen in de decreetgeving. De kosten die niet noodzakelijk zijn in het kader van de eindtermen, zijn niet onderworpen aan de maximumfactuur. Deze kosten worden kenbaar gemaakt in de bijdragenregeling. De gevraagde kostprijs moet steeds in verhouding zijn tot de geleverde prestatie (artikel 27ter, decreet basisonderwijs).

3.2.2. BIJDRAGEREGELINGEN

* Lidmaatschap vriendenkring en onderwijsvoordelen

Aan ouders kan een vrijwillige bijdrage gevraagd worden voor een oudercomité of een vriendenkring. Een bijdrage vanuit de vriendenkring voor een bepaalde activiteit komt ten goede aan alle leerlingen die deelnemen. Het is daarbij van geen belang of de ouders al of niet lid zijn van de vriendenkring. De bijdrage is facultatief en ouders zijn niet verplicht om ze te betalen.

Uiteraard kan de school inspanningen blijven doen om alle ouders, in volle vrijheid en binnen de perken van hun mogelijkheden aan te sporen om lid te worden van de vriendenkring en om zo de initiatieven van solidariteit van de kring mee te ondersteunen⁵.

* Bijdrage middagtoezicht, ochtend- en avondopvang

In dit dossier gaat het om toezicht na de uren bestemd voor opvoeden en leren, wat een afzonderlijke dienstverlening is en waar ouders volledig vrijwillig kunnen op intekenen. Kosten voor o.a. ochtend- en avondopvang staan vermeld in de bijdrageregeling en dus in het schoolreglement. Hierover is overleg gepleegd in de schoolraad. De gevraagde kostprijs moet steeds in verhouding zijn tot de geleverde prestaties.

De vergelijking tussen de gemaakte kosten en de gevraagde bijdrage wordt in eerste instantie lokaal afgesproken en eventueel gewijzigd.

Voor het middagtoezicht gaat het niet om een optreden van de directie of de school. Het gemeentebestuur (schoolbestuur) heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met een private vzw om het middagtoezicht te organiseren in alle basisscholen van de gemeente. Het prijzenbeleid van de betrokken vzw dient dan ook door de ouders besproken te worden met de betrokken vzw en de gemeente⁶.

⁵ CZB/V/KBO/2007/160

⁶ CZB/V/KBO/2007/179

* Bijdrage voor elementaire leerbenodigdheden (schrijfgerei)

In de communicatie met de ouders moet het schoolbestuur, de directie en de leerkrachten ervan uitgaan dat in eerste instantie, het materiaal opgesomd in het decreet van 6 juli 2007, aangeboden wordt door de school. Niet omgekeerd, waarbij aan de ouders gevraagd wordt zelf het materiaal aan te kopen.

Bij de aanvang van het schooljaar dient voldoende materiaal dat noodzakelijk is in het kader van het realiseren van de eindtermen en het nastreven van ontwikkelingsdoelen, aangekocht en verdeeld te worden, en het moet tevens beschikbaar zijn voor de leerlingen die erom vragen. Voor zover het materiaal (o.a. schrijfgerei) nodig is in de klas beschikt de leerling aldaar te allen tijde over het nodige. Voor zover het materiaal (o.a. woordenboek, passer) nodig is voor het maken van het huiswerk moet de leerkracht dit meegeven met de leerling. In de lespraktijk dient de houding van de leerkrachten van die aard te zijn dat er geen nieuwe (psychologische) drempels voor kwaliteitsvol onderwijs gelegd worden door per les sommige leerlingen een uitdrukkelijke vraag te laten stellen naar materiaal.

Bij (de) gewone slijtage (na een zekere tijd) bezorgt de school een nieuw exemplaar. Bij verlies of zware beschadiging door de fout van de leerling geldt de kosteloosheid niet en kan een kost aangerekend worden. De school blijft eigenaar van het materiaal voor het realiseren van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen (vulpen) en kan het, voor zover het niet meer gebruikt wordt in klasverband of tijdens de vakantieperiodes, terugvragen aan de leerlingen⁷.

* Voorschot op ouderbijdragen

Context van een concreet dossier: een basisschool vraagt of ze bij aanvang van het nieuwe schooljaar een waarborg van bv. 50 euro per leerling mag vragen. Steeds meer scholen worden geconfronteerd met wanbetalers: ouders die hun kinderen op school warm laten eten, die gebruik maken van de voor- en naschoolse opvang, die hun kinderen laten deelnemen aan sportactiviteiten op woensdagnamiddag, kortom gebruik maken van diensten die de school aanbiedt zonder daarvoor te betalen. Het gaat hier niet om materialen die in het kader van kosteloos basisonderwijs ter beschikking moeten worden gesteld.

Een waarborg is een afzonderlijk bedrag dat integraal teruggegeven wordt, indien de eraan verbonden verplichtingen zijn nagekomen. Aan een waarborg in zijn juridische betekenis beantwoordt er geen prijs of vergoeding voor geleverde goederen of diensten. In de hier geschetste context is het niet toegelaten een waarborg te vragen. Een voorschot, waarop naderhand effectieve en reële kosten worden verrekend, kan daarentegen wel worden gevraagd.

Het behoort tot de autonomie van de lokale onderwijsgemeenschap om afspraken te maken over modaliteiten bij het innen van de ouderbijdrage. Een van de mogelijkheden is dat er met de schoolraad afspraken zijn over het betalen van een redelijk voorschot bij de aanvang van het schooljaar.

Er kan op voorhand een beperkt vast bedrag aan de ouders gevraagd worden. De besteding van het vast bedrag is op te volgen door de ouders. Het bedrag wordt per schooljaar verrekend met de effectieve kosten die de school maakt voor de betrokken leerling. Op het einde van het schooljaar wordt het voorschot of het deel ervan dat niet werd opgebruikt aan de ouders terugbetaald⁸.

⁷ CZB/V/KBO/2007173 en CZB/KL/KBO/2007/175

⁸ CZB/V/KBO/2007/176

* Uitsluiting bij voor-, middag- en natoezicht

Voor zover het voor-, middag- en natoezicht georganiseerd wordt door de school, is het schoolbestuur ten allen tijde volledig verantwoordelijk. Dit houdt in dat eenmaal leerlingen zijn ingeschreven en aanvaard in het toezicht, een discussie rond betalingen onvoldoende is voor een schoolbestuur om zijn verantwoordelijkheid inzake opvang van de leerling dadelijk stop te zetten. Naast de juridische aspecten zijn er ook pedagogische en maatschappelijke elementen die meebrengen dat leerlingen in een schoolcontext niet worden uitgesloten van een dienstverlening waarvoor ze expliciet ingeschreven zijn⁹.

⁹ CZB/V/KBO/2007/181

3.3. KOSTELOZE TOEGANG SECUNDAIR ONDERWIJS

3.3.1. ALGEMEEN

In het secundair onderwijs bestaat het principe van de kosteloosheid van het onderwijs niet. Voor onderwijsactiviteiten mogen effectieve, aantoonbare en verantwoorde kosten van goederen en diensten worden aangerekend als die in evenwichtige verhouding staan tot de eigenheid en de doelgroep. Er mag geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Op basis van de geldende regelgeving voor het secundair onderwijs kunnen diensten en goederen die nodig zijn voor het leren en opvoeden in het onderwijs aangerekend worden in de bijdrage van de ouders.

Naast de onderwijsactiviteiten, mag ook voor de afzonderlijke dienstverlening (refter, uitstappen, e.a.) een bijdrage aan de ouders of de leerlingen gevraagd worden.

De regelgeving voorziet wel dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in het participatieproces en dat er afwijkingen kunnen zijn voor de minder gegoede ouders. De vergelijking tussen gemaakte kosten en gevraagde bijdrage dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

Vanaf 1 september 2007 dient de bijdrageregeling, zoals voor het basisonderwijs, opgenomen te worden in het school- of centrumreglement (artikel V.13 van het onderwijsdecreet XIII van 13 juli 2001, zoals aangepast).

De Commissie is van oordeel dat in het kader van onderwijskosten en een afzonderlijke dienstverlening de school geen willekeurige bijdragen mag vragen. Het aanrekenen van kosten in de bijdrage dient reëel te zijn: enerzijds in overeenstemming met de door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds kosten voor goederen of diensten waarvan de betrokken leerling gebruik heeft gemaakt.

3.3.2. TOEGELATEN BIJDRAGE

* Bijdrage voor kopieën, informatica- en labomateriaal en huishoudkunde

Kopieën

Een schoolbestuur mag voor kopieën die voor het secundair onderwijs in het noodzakelijke onderwijs- en schoolprogramma van de leerling gebruikt worden een bijdrage vragen aan de ouders.

Een secundaire school dient wel blijvend de bijdrage voor leerlingen en ouders voor onder meer fotokopieën kritisch te analyseren: geen onnodige kopieën, alleen kopieën die direct de leerlingen ten goede komen, kopiebijdrage aanleunend bij de kosten voor de school, geen dubbel gebruik handboeken en kopieën e.a.

De school kan dus kopieën aanrekenen voor zover de leerling die effectief heeft gekregen en voor een bedrag dat dicht aanleunt bij de kosten voor de school.

Labo- en informaticamaterialen

Een aantal kosten (bv. diskettes, grondstoffen, papier bij informatica, smartschool, e.a.) hebben te maken met leren en opvoeden in schoolverband. Hiervoor mag enkel een bijdrage gevraagd worden aan de ouders voor zover het gaat om een bijdrage voor een duidelijk individualiseerbare dienst of goed voor een bepaalde leerling.

Bedoeld zijn goederen of diensten van beperkte waarde die bv. omwille van de eenvormigheid, de prijskorting of de snelle opstart van het schooljaar globaal in één keer ter beschikking gehouden worden waar nodig. De bijdrage mag echter geen dekmantel zijn voor direct of indirect inschrijvingsgeld en ze moet dicht aanleunen bij de aankoopprijs.

Er moet steeds een verband zijn tussen enerzijds de individuele dienstverlening aan een leerling in een bepaalde groep en de verschillende soorten bijdragen.

In dit verband wordt niet aanvaard dat het schoolbestuur een algemeen bijdrageforfait aan de ouders aanrekent.

Een beperkt reëel forfait per soort kostenpost (materiaal, sport, uitstappen, e.a.) is omwille van administratieve verwerkingen wel aanvaardbaar. Het is wel noodzakelijk dat het voor alle ouders duidelijk is welke bijdragen in het forfait zitten, o.a. via het schoolreglement.

Huishoudkunde

In een concreet dossier gaat het om grondstoffen voor de lessen huishoudkunde (bereiden van maaltijden en die daarna verbruikt worden) en die door de school bij de ouders worden aangerekend.

Er moet steeds een verband zijn tussen het gevraagde bedrag en de daaraan gekoppelde dienstverlening aan een individuele leerling in een bepaalde groep. In dit kader kan in het secundair onderwijs een reële bijdrage verantwoord zijn voor levensmiddelen die individueel aan de leerlingen ter beschikking worden gesteld om daarna verbruikt te worden¹⁰.

* Taalstage en A-attest

In een dossier gaat het concreet om een advies en ondersteuning aan ouders met als doel het wegwerken van een duidelijk tekort in een belangrijk vak als Engels. De ouders waren vrij om hun kind een vakantiecursus te laten volgen. De school heeft informatie verschaft over mogelijke organisaties zonder dat er een link is tussen de school en de vormingsinstantie. De kosten van een vrijwillige vakantievorming bij een derde instantie voor een bepaald vak, waarvoor een belangrijk tekort is vastgesteld zijn dan ook ten laste van de ouders¹¹.

3.3.3. NIET TOEGELATEN BIJDRAGE

* Kosten van een tekort in de schoolkassa

Bij praktijklessen met deelname van buitenstaanders wordt een tekort in de kassa vastgesteld. Het is niet duidelijk wie verantwoordelijk is voor de kassa: leraars of leerlingen. Verder is de oorzaak niet duidelijk van het tekort dat zowel, en om diverse redenen door leraars, leerlingen, personeel en buitenstaanders kan veroorzaakt zijn.

In dit dossier is er geen grond voor het vragen van een vergoeding aan de leerlingen vermits er geen dienstverlening of product geleverd wordt door de school.

Dergelijke voorvallen moeten door de school kunnen gekoppeld worden aan pedagogische acties en de verantwoordelijkheden voor het beheren van geld dat de school toebehoort

¹⁰ CZB/V/KSO/2007/171

¹¹ CZB/V/KSO/2007/183

moeten vooraf formeel en duidelijk bekend zijn voor de leerlingen en het personeel. Voor zover het om een sanctie zou gaan, zijn collectieve maatregelen niet aanvaardbaar. De concrete afspraken hierover moeten toegevoegd worden aan het schoolreglement zodat ze voor iedere betrokkene bekend zijn¹².

* Algemeen forfait voor het updaten van software

De meerkost van een specifieke aankoop of update van informatica voor bepaalde groepen van leerlingen in sterk technologische afdelingen kan niet door middel van een forfaitair bedrag op alle leerlingen zonder onderscheid verhaald worden.

Een begrip als “forfait voor het updaten van software” kan onduidelijkheid scheppen ten aanzien van de ouders. Het is voor hen niet duidelijk of hun kind wel degelijk gebruik maakt van de software met een update.

Een “forfait voor het updaten van software” kan alle kosten inzake informatica van de school (diverse soorten richtingen, secretariaat, personeel) omvatten. Het is onduidelijk of het hier gaat om softwarekosten van de school, die dan voor een deel op elke leerling afzonderlijk verhaald worden.

Een uniforme forfaitaire bijdrage voor alle leerlingen van een school zonder onderscheid voor het updaten van software zou in strijd zou kunnen zijn met de evenredigheid tussen globaal gemaakte kosten door de school en individueel gebruik door de leerling. Indien de evenredigheid wordt gerespecteerd, dient de school over de gevraagde bijdrage aan de ouders voldoende informatie te geven en duidelijk te maken dat de update ten goede komt aan een bepaalde leerlingengroep¹³.

* Bijdrage voor infomateriaal van het CLB

Voor de algemeen verspreide informatie vanuit een CLB binnen het kader van zijn decretale informatieplicht, kan geen bijdrage gevraagd worden aan leerlingen of ouders¹⁴.

* Bijdrage voor elektronisch rapport

De kosten inzake administratieve communicatie van de school (administratief beheer, rapporten) hebben geen verband met het lesgeven zelf, maar behoren tot een sokkel van vaste algemene kosten die in eerste instantie ten laste zijn van het schoolbestuur en waarvoor er een werkingsbudget (dotatie) wordt toegekend¹⁵.

* Bijdrage voor labo- en informatica-infrastructuur en infoblad

Een bijdrage voor duurzame leermiddelen die voor een globaal gebruik bestemd zijn en binnen het patrimonium van de school blijven (computer, labo-installaties e.a.) heeft geen direct verband met een duidelijk individualiseerbare dienstverlening van de school, omdat leerlingen van diverse afdelingen op een variabele wijze gebruik maken van bijvoorbeeld de labo- en informatica-infrastructuur. Ouders kunnen dan ook niet verplicht worden om een

¹² CZB/V/KSO/2007/157

¹³ CZB/V/KSO/2007/161

¹⁴ CZB/V/KSO/2007/165

¹⁵ CZB/V/KSO/2007/170

bijdrage te betalen voor het gebruik van o.a. de installaties inzake labo en informatica voor het noodzakelijke onderwijsprogramma van een leerling.

Uitgaven in verband met de communicatie tussen school en ouders (infoblad) zijn kosten die tot de basiswerking van een school moeten gerekend worden.

De overheid komt wel tussen in die kosten door een werkingsbudget (dotatie) toe te kennen. Kosten voor basiswerking van een school mag een school aan de ouders niet doorrekenen¹⁶.

* Sancties bij reisafspraken

Aan de deelnemende leerlingen van een reis wordt gevraagd een aantal afspraken te respecteren. Bij niet naleven van twee van deze afspraken, wordt er een “boete” opgelegd aan de overtredende leerling. Een boete voor een niet nagekomen verplichting of afspraak is onaanvaardbaar omdat er geen kost ten laste is van de school¹⁷.

* Aantal en kost fotokopieën

In dit concreet dossier probeert een ouder te achterhalen hoeveel kopieën er gemaakt zijn door de school voor zijn kinderen. De verzoeker heeft enkel een onoverzichtelijk overzicht van de school gekregen en dit op zijn aandringen.

Enkel kopieën die de leerling effectief gebruikt, kunnen aangerekend worden. De informatie tot in het detail dient niet op initiatief van de school aan alle ouders medegedeeld te worden, enkel aan hen die erom vragen. Het komt de ouders toe een constructieve communicatie op te starten om over gedetailleerde elementen van de bijdrageregeling uitleg te bekomen, ofwel via de schoolraad of rechtstreeks met een aanspreekpunt in de school. Als uit het gesprek school - ouders blijkt dat een gevraagd bedrag voor een bepaalde leerling niet in de bijdrageregeling is opgenomen en bovendien niet in overeenstemming is met de door de school gemaakte kosten voor diensten of goederen aan de betrokken leerling, dan dienen de ouders het bedrag niet te betalen¹⁸.

* Lidmaatschap vriendenkring en onderwijsvoordelen

Een school mag een vrijwillig te betalen bijdrage aan een vriendenkring niet gebruiken om de studiekosten van een beperkte groep leerlingen te verlagen, tenzij het zou gaan om een specifieke tegemoetkoming aan alle kinderen uit kansarme of minder goeude gezinnen. Uitsluitend de kinderen van vriendenkringleden bevoordelen met een prijsverlaging zou onrechtstreeks afbreuk doen aan het noodzakelijk vrijwillig karakter van het lidmaatschap en daardoor de toegang tot verplichte leer- en schoolactiviteiten voor andere leerlingen duurder maken of bemoeilijken¹⁹.

¹⁶ CZB/V/KSO/2007/171

¹⁷ CZB/V/KSO/2007/182

¹⁸ CZB/V/KSO/2007/174

¹⁹ CZB/V/KSO/2007/186

3.3.4. BIJDRAGEREGELING

* Bijdrageregeling bij het organiseren van een schoolreis

De onderwijsregelgeving voorziet dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in het participatieproces. Ouders, personeel en school kunnen in de schoolraad bespreken of bepaalde schooluitgaven wenselijk zijn (schoolreizen) en of een bepaalde schoolbijdrage correct is (prijs schoolreizen). Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving of in elk geval bij de start van het schooljaar alle ouders schriftelijk en duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen. De ouders moeten voor de start van het schooljaar een overzicht hebben van de kosten voor het betrokken schooljaar, o.a. van de schoolreizen.

Het schoolbestuur (directie) kan samen met de ouders (schoolraad) jaarlijks op kritische wijze de aangerekende kosten evalueren. Het moet de bedoeling zijn om het leren en opvoeden zo weinig mogelijk financieel te belasten met dure activiteiten.

Het behoort tot de autonomie van de lokale onderwijsgemeenschap om afspraken te maken over modaliteiten bij het innen van de ouderbijdrage. Het is de bedoeling dat er over een eventueel voorschot voor een bijdrage voor, bijvoorbeeld schoolreizen, met de ouders duidelijk wordt gecommuniceerd. Het doel en de besteding van het gevraagde bedrag moeten voldoende omschreven worden²⁰.

* Inning van diverse bedragen

Het gezin waar de dochter van verzoekster verblijft kreeg een aanmaning via de deurwaarder wegens het niet betalen van een rekening. Deze aanmaning betrof niet dit gezin maar verzoekster (een ouder). Het gezin waar de leerling verblijft liet weten dat een deurwaarder hen deze rekening van 15 euro en de kosten (totaal bedrag van 38 euro) had aangeboden. Dit bedrag werd door dit gezin betaald. Verzoekster eist een volledig detail van deze 15 euro en een volledige terugbetaling van de deurwaarderskosten.

In dit dossier is bij de start van het schooljaar een algemene provisie betaald door de verzoekster. Over een algemene provisie van 150 euro moet aan de ouders duidelijke en precieze informatie gegeven worden in het schoolreglement en daar waar gevraagd moet detailinformatie gegeven worden per individuele leerling. Temeer omdat er naast de provisie nog kosten zijn voor materiaal (50 euro afdelingskosten) voor boeken en voor meerdaagse uitstappen.

Het blijkt dat de school naast de vordering van 150 euro, een bedrag dat de verzoekster betaalde, voor dezelfde dienstverlening ook facturen stuurde naar het opvanggezin waar de leerling verblijft. Dit heeft te maken met het door de betrokken meerderjarige leerling opgegeven correspondentieadres. Uit een overschrijving op naam van de leerling en van september blijkt dat er aan de school een bedrag is gestort voor de provisie en voor de afdelingskosten waarmee de later gevorderde 15 euro moest geacht worden al te zijn betaald. De directeur verklaarde dat de begane vergissingen worden rechtgezet en dat de deurwaarderskosten worden terugbetaald²¹.

²⁰ CZB/V/KSO/2007/158 en CZB/V/KSO/2007/180

²¹ CZB/KL/KSO/2007/168

* Teruggave boekengeld

Hier werd vastgesteld dat de ouders in juni boeken inleveren aan de school en de bedragen hiervoor in december worden verrekend met de kosten van de eerste trimester. De school stelt dat de ouders niet verplicht zijn om gebruik te maken van dit verkoopsysteem. De ouders hebben hierover een afzonderlijk schrijven ontvangen. Ondertussen hebben de ouders in augustus-september nieuwe boeken aangekocht voor het volgende schooljaar.

De Commissie zorgvuldig bestuur stelde vast dat er een ruime termijn is tussen het afleveren van de boeken en het betalen ervoor. Verder is er blijkbaar weinig informatie voor de ouders over het verrekenen van de betaling van de boeken in de bijdrage door de ouders.

Er wordt dan ook gevraagd de terugbetalingstermijn zo beperkt mogelijk te houden en via bijkomende informatie meer transparantie te geven aan de ouders over de bijdragenregelingen²².

²² CZB/V/KSO/2007/180

3.4. EERLIJKE CONCURRENTIE

3.4.1. ALGEMEEN

De Commissie is van oordeel dat de eerlijke concurrentie tussen scholen bestaat uit twee elementen, enerzijds eerlijkheid inzake informatie en publiciteit rond de onderwijsorganisatie en anderzijds eerlijkheid inzake de andere activiteiten van een school.

Een schoolbestuur mag alle mogelijke informatie verstrekken over en publiciteit maken voor haar onderwijs- en opvoedingsaanbod. Andere scholen mogen daarbij niet betrokken worden in de vorm van vergelijkingen, negatieve vaststellingen, aanvallen op, enz.

Een schoolbestuur dient de eerlijke concurrentie ook na te komen in het geheel van zijn werking. De school kan geen handelingen stellen of activiteiten organiseren buiten het onderwijs die strijdig zijn met de wet of hetgeen gebruikelijk is binnen het onderwijsdomein.

Voor het volwassenenonderwijs is toegevoegd dat de verstrekte informatie moet correct zijn, moet overeenstemmen met de bepalingen van het decreet volwassenenonderwijs en geenszins misleidend mag zijn (artikel 122, decreet van 15 juni 2007).

3.4.2. ADVIEZEN EN BESLISSINGEN

* Concurrentie inzake aantrekken leerlingen

In dit dossier wordt vastgesteld dat, voor zover de aangebrachte gegevens kloppen, leerlingen van vreemde origine les volgen in het stedelijk onderwijs in het schooljaar 2006-2007 en er effectief aanwezig zijn in de periode september- december en vanaf maart. Gedurende een afwezigheid in de maanden januari-februari worden ziekteattesten naar de stedelijke school doorgestuurd. Volgens de informatie die verzoeker aan de Commissie voorlegt zou een directie van een vrije school er ondertussen in geslaagd zijn de ouders die de Nederlandse taal niet machtig zijn en met verwijzing naar de controle op de leerplicht, blanco schoolveranderingsformulieren te laten tekenen in september 2006. Tijdens de afwezigheid van de ouders zijn de formulieren in januari 2007 doorgestuurd naar het stedelijk onderwijs. Het resultaat is dat de verificateur voorlopig geweigerd heeft om de leerlingen mee te tellen in de enige school waar ze in de loop van het schooljaar effectief aanwezig zijn geweest.

In eerste instantie beslissen de ouders over de inschrijving van de leerlingen, wat hier in rechte en in de feiten geldt voor het stedelijk onderwijs. Een wijziging van die duidelijke keuze door de ouders, namelijk een schoolverandering, wordt door de directie van de nieuwe school meegedeeld aan de oorspronkelijke school. Het is daarbij niet de bedoeling dat dit maanden achterwege blijft, maar dadelijk gebeurt zowel in rechte als in de feiten. Verder zijn er onder de scholen binnen het Lokaal Overlegplatform (LOP) wellicht ook afspraken inzake het onderling opvolgen van schoolveranderingen, zeker voor kwetsbare jonge kinderen van vreemde origine.

De eerlijke concurrentie heeft niet alleen te maken met informatie en publiciteit in verband met het aanbod aan onderwijs, maar ook over een eerlijke opstelling inzake de andere activiteiten van de school. Zo kan het niet dat een school handelingen stelt die strijdig zijn met de wet of wat gebruikelijk is binnen het onderwijsveld. Dit geldt zondermeer voor alles van de onderwijsregelgeving.

Het is een overtreding van het verbod op oneerlijke concurrentie wanneer de onderwijsafspraken (decreet, omzendbrief, LOP-afspraken) eenzijdig door een bepaalde school niet gevolgd worden om op die manier leerlingen bijkomend in te schrijven²³.

²³ CZB/V/KBO/2007/163

3.5. POLITIEKE ACTIVITEITEN

3.5.1. ALGEMEEN

Politieke propaganda is verboden in een school. Met politieke propaganda wordt bedoeld de gedragsbeïnvloeding van burgers, leerlingen, personeel om rechtstreeks (verkiezingsbord) of onrechtstreeks (actie door een partij of een organisatie die aanleunt bij een partij) steun te bekomen voor een politieke partij of beweging. Politieke propaganda en politieke activiteiten in de onderwijsinstellingen, door welke persoon of instantie dan ook en ongeacht voor wie bestemd, zijn verboden. Alles wat te maken heeft met politieke partijen moet buiten het domein van de school gehouden worden.

De wetgever heeft een breed verbod op het oog gehad omdat het de bedoeling is dat het onderwijs in alle gevallen neutraal is ten aanzien van elke politieke activiteit. Het breed verbod op politieke activiteiten geldt ten aanzien van het schoolbestuur en de verschillende instanties binnen de school.

Uitzonderingen hierop zijn de vorming tot burgerzin (eindtermen), de syndicale werking ten aanzien van het personeel van de school en het gebruik van schoollokalen door de overheid bij de organisatie van verkiezingen of referenda.

3.5.2. ADVIEZEN EN BESLISSINGEN

* Verkiezingspanelen op het schooldomein

Op basis van een beperkt dossier wordt vastgesteld dat het wellicht gaat om de gemeentelijke overheid die de wettelijk voorziene infopanelen inzake verkiezingen op het schooldomein heeft geplaatst. Deze infopanelen kunnen door alle politieke partijen gebruikt worden. Ze zijn bovendien bedoeld om aan een ruim publiek van kiesgerechtigde burgers informatie te verstrekken.

Het is wenselijk dat dergelijke panelen in de toekomst buiten het eigenlijke schooldomein worden gehouden, omdat in dit concrete dossier informatie over de school en informatie over politieke activiteiten blijkbaar samen worden gepresenteerd²⁴.

* Politieke uitspraken in de les zedenleer

In dit dossier wordt vastgesteld dat blijkbaar één politieke partij en/of haar mandatarissen in een negatief daglicht werden gesteld. Het gesprek, de discussie en de uitspraak over één politieke partij situeren zich niet direct in de teksten of lesactiviteit zelf en zijn blijkbaar eerder toevallig tot stand gekomen.

²⁴ CZB/V/KBO/2007/169

Het is niet aanvaardbaar dat tijdens de lessen het onderwijspersoneel een oordeel uitspreekt over één bepaalde politieke partij.

Het is een opdracht van het secundair onderwijs om leerlingen vertrouwd te maken met de werking van de democratie alsook met de fundamentele rechten en vrijheden. Het is daarbij niet toegelaten, zelfs in de lessen zedenleer, om over een concrete, actuele politieke partij of haar programma een negatief oordeel uit te spreken²⁵.

²⁵ CZB/KL/KSO/2007/185

3.6. HANDELSACTIVITEITEN

3.6.1. ALGEMEEN

Een school kan slechts handelsactiviteiten verrichten voor zover deze geen daden van koophandel zijn en zo ze verenigbaar zijn met de onderwijsopdracht.

1. Handelsactiviteiten

a) Geen daden van koophandel

Een handelsactiviteit is volgens de rechtspraak pas een daad van koophandel indien deze in essentie gericht is op persoonlijke verrijking. Winstoogmerk en speculatie maken het wezen zelf uit van de handel. Om een daad van koophandel uit te maken, moet een handelsactiviteit enerzijds behoren tot de lijst van ‘objectieve daden van koophandel’ en anderzijds gericht zijn op persoonlijke verrijking.

De onderwijswetgever heeft expliciet bepaald dat handelsactiviteiten in scholen geen daden van koophandel mogen zijn. Een onderwijsinstelling kan dus geen daad van koophandel verrichten louter en alleen ter verrijking van haar bestuur of ter verrijking van personen die al dan niet als personeelslid bij het onderwijs zijn betrokken. Een school kan echter wel een beperkt vermogensvoordeel (een marginaal winstoogmerk) nastreven ter bekostiging van haar werking.

Het is aan de Commissie zorgvuldig bestuur om uit te maken of een bepaalde activiteit van een school al of niet een daad van koophandel is.

b) De wet op de handelspraktijken

De onderwijsregelgeving definieert niet langer onder welke voorwaarden, aan welke personen en tegen welke prijzen de door scholen geproduceerde voorwerpen mogen worden verkocht of diensten mogen worden geleverd. De betrokken scholen kunnen zelf een handelswijze bepalen, maar rekening houdende met de federale regelgeving op het gebied van handelspraktijken.

- Ten eerste houdt dit in dat de eerlijke handelsgebruiken moeten gerespecteerd worden. De verkoper mag geen schade toebrengen aan de beroepsbelangen van andere verkopers of aan de belangen van de kopers.

- De handelspraktijkenwet brengt mee dat het schoolbestuur alle informatie geeft aan de kopers. Het schoolbestuur moet de koper te goeder trouw behoorlijke en nuttige informatie geven over de kenmerken van het product of de dienst en de verkoopvoorwaarden.

- Verder is er onder meer nog het verbod op onrechtmatige bedingen. Het gaat hier over het verbod voor een aantal handelingen of verbintenissen tussen verkoper (schoolbestuur) en koper. Zo zijn onder meer verboden: willekeurige prijzen, de verkoper ontslaan van verantwoordelijkheid inzake verborgen gebreken, afgedwongen aankopen waarbij leerlingen verplicht zijn een product of dienst af te nemen, e.a.

2. Verenigbaar met de onderwijsopdracht

Als tweede voorwaarde wordt gesteld dat de handelsactiviteiten verenigbaar zijn met de onderwijsopdracht van de school. De regelgeving bevat geen verdere bepalingen over de verenigbaarheid.

In de memorie van toelichting bij het onderwijsdecreet XIII van 2003 staat wel bijkomende informatie. De "verenigbaarheid" houdt in dat de activiteiten kaderen in de onderwijsopdracht (bijvoorbeeld, de afwerking van het programma of de normale dienstverlening aan de leerlingen) of, indien zij niet rechtstreeks bijdragen tot de verwezenlijking van de onderwijsopdracht, een occasioneel karakter hebben.

Met "occasioneel" komt men terecht bij de vzw-wetgeving. Daar is sprake van bijkomende en bijkomstige winstgevendende activiteiten. Deze activiteiten zijn toegelaten indien ze noch de voornaamste bezigheid, noch de voornaamste bron van inkomsten zijn van het schoolbestuur. De bijkomende of bijkomstige activiteiten ondersteunen het schoolbestuur bij haar hoofddoel: onderwijs organiseren.

Het is aan de Commissie zorgvuldig bestuur om uit te maken of een handelsactiviteit verenigbaar is met de onderwijsopdracht.

3.6.2. ADVIEZEN EN BESLISSINGEN

* Verkoop van sleutelhangers.

De Commissie is van oordeel dat eenmalige verkoopacties in het kader van sportmateriaal voor de school verenigbaar zijn met de taken en doelstellingen van een school.

Het verzamelen van financiële middelen voor onderwijs- of schooldoelstellingen is toelaatbaar, zeker in combinatie met een aantal informatieve- en/of lesactiviteiten.

De Commissie wijst op de omzendbrieven inzake planlast (BAO/2002/07 van 17/06/02) en inzake onderwijstijd (OND/I/1/SVC/SD van 20/04/94).

De omzendbrief inzake vermindering planlast stelt dat de directeur belast is met de leiding van een school en dient te waken over de kwaliteit van het aangeboden onderwijs. Het behoort daarbij tot de taak van de directeur om de leerkrachten te behoeden voor planlast die komt van buiten de instelling via externe organisaties. Het is in elk geval een opdracht van de directeur om het beslag op de onderwijstijd minimaal te houden. Het behoort tot de autonomie van het schoolbestuur en de directeur om een actie rond de verkoop van sleutelhangers al of niet te organiseren. De modaliteiten van de verkoop kunnen ter sprake komen in de participatieorganen (LOC, schoolraad)²⁶.

* Verplichte afname van koeken op school.

De Commissie zorgvuldig bestuur stelt dat het vrijblijvend te koop aanbieden van koeken aan de leerlingen tegen een normale prijs, een handelsactiviteit is van de school die verenigbaar is met de onderwijsopdracht.

²⁶ CZB/V/KBO/2007/159

De verkoop van koeken, net zoals drankjes, kan beschouwd worden als het aanbieden van een product dat in rechtstreeks verband staat met het schoolleven. Het is niet abnormaal dat in het basisonderwijs tijdens pauzes de leerlingen een koek eten.

Het schoolbestuur dient wel alle relevante regelgeving ter zake na te leven, nl. voldoende informatie, geen willekeurige prijzen, eerlijke handelspraktijken, e.a.

Het is wel zo dat het schoolbestuur de leerlingen niet kan verplichten koeken op school aan te kopen. Het staat de ouders dus vrij om koeken aan te nemen of ze zelf aan hun kinderen mee te geven. Die vrijheid moet door de school gerespecteerd worden.

De Commissie zorgvuldig bestuur wijst op de nieuwe maatregelen van de overheid inzake gezondheidsbeleid op school. Er is een strategisch actieplan waarbij scholen, centra voor leerlingenbegeleiding en lokaal gezondheidsoverleg de gezondheid van de leerlingen willen verhogen. De Vlaamse Ministers van Onderwijs, Volksgezondheid en Sport ondersteunen de basis- en secundaire scholen in het uitwerken van hun gezondheidsbeleid.

Gezondheidsbevordering houdt in dat elementen van gezondheid worden verbeterd op het niveau van leerlingen, klas, school en omgeving (Vlaams Parlement, Vraag om uitleg, 2006-2007, Commissie onderwijs, 89, 1 februari 2007)²⁷.

²⁷ CZB/V/KBO/2007/166

3.7. RECLAME EN SPONSORING

3.7.1. ALGEMEEN

De onderwijsregelgeving bepaalt dat scholen reclame mogen toelaten. De decreetgever heeft evenwel een aantal grenzen vastgelegd en reclame in bepaalde gevallen beperkt of uitgesloten.

- Een schoolbestuur dat reclame toelaat in het basisonderwijs, waakt erover dat:

1° de verplichte onderwijsactiviteiten en de leermiddelen vrij blijven van reclameboodschappen;

2° de facultatieve onderwijsactiviteiten vrij blijven van reclameboodschappen, behoudens de sponsorvermelding;

3° reclameboodschappen kennelijk niet onverenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school;

4° reclameboodschappen de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

De sponsorvermelding uit 2° is onderworpen aan de beperkingen van 3° en 4°.

- Een bestuur verantwoordelijk voor andere onderwijsniveaus dat reclame toelaat, waakt erover dat:

1° de leermiddelen vrij blijven van reclameboodschappen;

2° alle onderwijsactiviteiten vrij blijven van reclameboodschappen, behoudens de sponsorvermelding;

3° reclameboodschappen kennelijk niet onverenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de instelling;

4° reclameboodschappen de objectiviteit, geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de instelling niet in het gedrang brengen.

De sponsorvermelding uit 2° is onderworpen aan de beperkingen van 3° en 4°.

- Voor reclame en sponsoring geldt ook nog de regeling op het gebied van handelswetgeving.

Inzake reclame en sponsoring wijst de Commissie zorgvuldig bestuur enerzijds op de aanbevelingen inzake planlast en anderzijds op de brede definitie van reclame.

Planlast

De school dient bij acties rond reclame en sponsoring rekening te houden met de omzendbrieven inzake planlast en invulling van de lestijden.

De omzendbrief inzake vermindering planlast (BAO/2002/07 van 17/06/02) stelt dat de directie belast is met de leiding van een school en dient te waken over de kwaliteit van het aangeboden onderwijs. Het behoort daarbij tot de taak van de directeur om de leerkrachten te behoeden voor planlast die komt van buiten de instelling via externe organisaties.

De omzendbrief inzake optimale aanwending van de schooltijd (OND/I/1/SVC/SD van 20/04/94) stelt dat het onderwijs de belangrijke maatschappelijke opdracht heeft jongeren te vormen. De steeds omvangrijker en complexer wordende opdracht van de school vereist een

optimaal gebruik van de onderwijstijd. Scholen kunnen hun leerlingen de reglementair voorziene onderwijstijd niet zonder meer ontzeggen.

Reclame en onderwijsactiviteiten

Met reclame is bedoeld elke mededeling in gelijk welke vorm in verband met handel, bedrijf, ambacht of beroep ten einde de afzet te bevorderen van goederen en diensten. Het doel van reclameboodschappen is behoud en/of verhogen van omzet of winst.

(Wet van 14 juli 1991 betreffende handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, artikel 22)

De Commissie wijst op de onderwijsregelgeving inzake reclame: schoolbesturen in het basisonderwijs zijn verplicht om de leermiddelen en de onderwijsactiviteiten vrij te houden van teksten en beelden voor reclame. Voor het basisonderwijs wordt met 'leermiddelen en onderwijsactiviteiten' datgene bedoeld wat verplicht is in het kader van de eindtermen. Met leermiddelen en activiteiten die vrij zijn van reclame wordt in ruime zin verwezen naar alles wat in voor iedereen verplicht of beschikbaar onderwijsprogramma gebruikt wordt bij het opvoeden en leren: leermiddelen (vakboeken, agenda, bord e.a.), didactisch materiaal (video en audio), pedagogische activiteiten (groepsexcursie), leslokalen, grondstoffen, onderwijsactiviteiten (lessen en bijlessen), e.a.

Elke reclame (tekst, foto) bij leermiddelen en verplichte of voor iedereen beschikbare onderwijsactiviteiten die bepaalde bedrijven, producten of merken onder de aandacht brengen of suggereren, is in strijd met het decretaal verbod inzake reclame.

3.7.2. ADVIEZEN EN BESLISSINGEN

* Sponsorvermelding bij sportactiviteiten.

Reclame en kinderen

De Commissie verwijst naar de standpunten van een reeks deskundigen inzake reclame en de invloed op kinderen, naar aanleiding van een voorstel tot decreet om op de televisie minder reclame uit te zenden in de buurt van kinderprogramma's. (Vlaams Parlement, Stuk 92, nr. 5 van 23 mei 2000) De standpunten zijn bruikbaar voor het advies van de Commissie inzake reclame in de school.

Het onderzoeks- en informatiecentrum voor verbruikersorganisaties (OIVO) stelt dat kinderen kritischer worden ten aanzien van reclame naarmate ze ouder worden. Onder een bepaalde leeftijd slagen kinderen er niet in onderscheid te maken tussen reclame en informatie en begrijpen ze niet dat reclame bedoeld is om te verkopen. Het onderzoek zou uitwijzen dat kinderen enkel kritischer worden ten aanzien van reclame naarmate ze ouder worden, omwille van de groei in opvoeding en leren. Kinderen die veel naar reclame kijken vragen rechtstreeks of onrechtstreeks via de ouders om de aangeprezen producten. (Vlaams Parlement, Stuk 92, nr. 5 van 23 mei 2000)

De kinderrechtencommissaris stelt dat de reclamesector het kind voornamelijk als consument beschouwt en de belangen van het kind niet prioritair beschouwt. Het is dus aan de overheid om uitvoering te geven aan haar zorzvuldigheidsplicht om op te komen voor de belangen van het kind. De overheid heeft als dusdanig de plicht om de actieradius van de commercie als geheel te beperken naar de doelgroep kinderen ter bescherming van hun belangen. Dit kan ondermeer door het invoeren, behouden of uitbreiden van een reclameverbod. In de geest van

het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind is het legitiem voor een overheid om in deze beschermend op te treden (Vlaams Parlement, Stuk 92, nr. 5 van 23 mei 2000).

Omdat reclame duidelijk te onderscheiden is van amusement, film en informatie is het noodzakelijk een kritische houding aan te nemen ten aanzien van reclame. Uit onderzoek blijkt dat kinderen in staat zijn het verschil te begrijpen tussen inhoud en reclameboodschappen vanaf een jaar of 7. Dit wordt aangehaald als absoluut gemiddelde. Hoe dan ook komt het echte en volledige doorzicht in wat reclame is pas op latere leeftijd zo rond 12 jaar. Belangrijk is echter ook het gegeven dat het verwerven van dit doorzicht sterk samenhangt met andere factoren. De houding binnen het gezin tegenover reclame, het opleidingsniveau van de ouders en de vorming op school spelen hier ook een belangrijke rol. (TUFTE, B, Children and TV-commercials, Royal School of Educational Studies, Denmark, 8/99 in Advies Kinderrechtencommissariaat, Vlaams Parlement, Stuk 92, nr. 2 van 23 mei 2000)

Vanuit de KU Leuven wordt gesteld dat het nog nooit wetenschappelijk is aangetoond dat reclame een rechtstreeks schadelijk effect heeft op kinderen. Reclame werkt wel drempelverlagend en consumptiebevorderend. Er zijn wel onrechtstreekse effecten : er worden immers methodes gebruikt waar kinderen geen inzicht hebben. Pas vanaf 10 tot 12 jaar verwerven kinderen inzicht in de verleidingsstrategieën van de reclame. Reclame die exclusief op kinderen is gericht, doet het besef vervagen dat de reclame om een andere realiteit gaat dan de echte. (Vlaams Parlement, Stuk 92, nr. 5 van 23 mei 2000)

Reclame, nieuwe vormen

De Commissie zorgvuldig bestuur hanteert een brede definitie inzake reclame in overeenstemming met de wet op de handelspraktijken en omdat ze bewust is van de nieuwe tendensen inzake reclame.

De traditionele manier van reclame door commerciële reclame- en aankoopboodschappen, presentaties van een merk of product, komen niet meer aan bij de consument. Daarom worden alle alternatieven om de huidige of toekomstige consument te bereiken door het bedrijfsleven aangesproken. Het is blinkbaar interessanter om een merk of product te tonen midden van een film, reportage, TV-reeks, e.a. dan afzonderlijk reclameblokken op televisie uit te zenden of een advertentie in een krant of tijdschrift te plaatsen. Scholen passen ook in dit verhaal van merk- of productplacement. Scholen hebben infrastructuur en leerlingen verzameld bijeen. Reclame is er vrij goedkoop te maken en er is rechtstreekse toegang tot de doelgroep. Verder is het zo dat de reclame omringd zit door een positief gewaardeerd geheel van leren, opvoeding, schoolactiviteiten. Bedrijven zien dit als een nieuwe en betere vorm van reclame die een positief beeld oplevert van het merk, product of bedrijf. In dit kader is er sprake van het opbouwen van een “brand awareness” en “brand loyalty” vanaf jonge leeftijd. In principe is dat een zaak van de makers van het programma, maar het merk- of productplacement blijft verboden bij documentaires, nieuws en kinderprogramma's. Het verbod zou bij uitbreiding kunnen gelden voor opvoedings- en leeractiviteiten in het noodzakelijke onderwijsprogramma in scholen.

Daarbij komt dat velen er vanuit gaan dat scholen als gezagshebbend instituut een positieve invloed hebben op de geloofwaardigheid en de gewichtigheid van bepaalde reclameboodschappen (onder welke vorm dan ook). Beschikbaar gesteld door de school, wint reclamemateriaal aan geloofwaardigheid, waardoor de reclame een toegevoegde waarde krijgt. Ouders en leerlingen hebben een groot vertrouwen in scholen en reclame via de school is dan ook een sterk communicatiekanaal.

(Kenway, Bullen, Consuming Children. Education, entertainment, advertising, OUP, 2001, pagina 92-101.)

Sponsoring en reclame en schoolactiviteiten

Scholen kunnen buiten hetgeen noodzakelijk is voor de eindtermen voorzien in een bepaalde dienstverlening aan ouders of bepaalde schoolactiviteiten organiseren, zoals bijvoorbeeld naschoolse opvang, sport op woensdagmiddag, e.a. Het hier besproken Go Active zou ook onder de schoolactiviteiten kunnen geplaatst worden. De regelgeving laat toe dat schoolbesturen sponsoring en reclame betrekken bij niet verplichte activiteiten in scholen, binnen de decretale grenzen van verenigbaarheid en behoud van objectiviteit en onafhankelijkheid.

Reclame en atletiekinitiatief

De Commissie zorgvuldig bestuur neemt in dit dossier kennis van het materiaal dat ter beschikking gesteld wordt van de scholen. Hierop is, zij het niet manifest centraal, het alombekende logo van de betrokken hamburgerketen duidelijk herkenbaar. Verder blijkt dat er inderdaad geen reclame- of aankoopboodschappen vermeld zijn voor merken of restaurants van de hamburgerketen. Het gaat niet om eigenlijk cursus of lesmateriaal met verwijzing naar leerinhouden die kaderen in de eindtermen, maar om hulpdocumenten voor leraars en leerlingen bij het volgen van een programma van atletiekoefeningen.

Na kennisname van het programma stelt de Commissie zorgvuldig bestuur vast dat er een combinatie is gemaakt van zowel reclame door een multinationalaal bedrijf bij personeel en leerlingen van 6 tot 12 jaar, als om informatie en aanzetten tot het verbeteren van de atletiekprestaties. Het is evenwel zo dat bij het mengen van de reclame en de informatie, de reclame (bedrijfslogo hamburgerketen) aanwezig is op alle onderdelen van de campagne. Blijkbaar wil het bedrijf via een vroege en/of herhaalde blootstelling aan een reclame kinderen, onderwijspersoneel en ouders de bekendheid van het bedrijf ingang doen vinden, behouden of corrigeren.

Experten zijn het eens dat kinderen van 5 à 8 jaar over het algemeen nog niet voldoende gewapend zijn om een voldoende kritische houding aan te nemen ten aanzien van reclame of het onderscheid te maken met film, informatie, amusement zodat enige bescherming op zijn plaats is.

Het is hier de bedoeling is om het programma van de hamburgerketen te laten samenvallen met activiteiten in het kader van de eindtermen en dus als leermiddel zou kunnen gebruikt worden in het noodzakelijke lesprogramma. De Commissie herhaalt dat decreetgever heeft gewild dat de leermiddelen en alle onderwijsactiviteiten in het basisonderwijs volledig vrij van reclame blijven. Brochures en materiaal om in de klas te gebruiken met de leerlingen en met een duidelijke aanwezigheid van reclame kan niet als leermiddel of bij een verplichte onderwijsactiviteit.

De Commissie vindt het niet toelaatbaar dat tijdens de lessen en in een klasomgeving teksten, affiches, e.a. gebruikt worden door de leerlingen waarbij duidelijk bedrijfslogo's van een hamburgerketen voorkomen. Dit geldt zeker voor kinderen in een leeftijdsgroep die nog niet voldoende onderscheid weet te maken tussen informatie en reclame.

Sponsorvermelding

De onderwijsregelgeving laat toe dat schoolbesturen een eigen beleid voeren inzake reclame en sponsoring. Onderwijsinstellingen kunnen in participatie afspraken maken over het al of niet aanvaarden en omgaan met reclame en sponsoring in die bepaalde school. Instemming van diverse instanties zoals ondermeer kabinet, administratie, inspectie houden nog altijd in dat een bedrijf zich in een school enkel kan manifesteren mits uitdrukkelijke toestemming van het schoolbestuur en/of directie.

De Commissie aanvaardt dat bij materiaal dat in de facultatieve onderwijsactiviteiten gebruikt wordt er een loutere sponsorvermelding is. Het gaat dan om een vermelding van het bedrijf, die niet als doelstelling heeft de naambekendheid van merken, producten, bedrijf door reclame te verhogen. Het gebruik van documenten met louter een vermelding van de sponsor zonder logo's, reclameteksten, aankoopboodschappen, e.a. en daarbij begeleid door het onderwijspersoneel is dan ook niet strijdig met de decretale bepalingen inzake reclame en sponsoring.

De regelgeving laat wel toe dat volledig buiten de leermiddelen en onderwijsactiviteiten en met respect voor de decretale principes inzake reclame, een school vrijwillig personeel, tijd en ruimte beschikbaar maakt voor een sportcampagne met reclame door een multinational bedrijf. Manifestaties, documenten, panelen met reclame kunnen in basisscholen gebruikt worden, voor zover het geen leermiddel zijn en buiten de onderwijsactiviteiten vallen.

Gezondheidsbeleid

Er zijn nieuwe maatregelen van de overheid inzake gezondheidsbeleid op school. Er is een strategisch actieplan waarbij scholen, centra voor leerlingenbegeleiding en lokaal gezondheidsoverleg de gezondheid van de leerlingen wil verhogen. De Vlaamse Ministers van Onderwijs, Volksgezondheid en Sport ondersteunen de basis- en secundaire scholen in het uitwerken van hun gezondheidsbeleid. Gezondheidsbevordering houdt in dat elementen van gezondheid worden verbeterd op leerlingen-, klas-, school- en omgevingsniveau. (Vlaams Parlement, Vraag om uitleg, 2006-2007, Commissie onderwijs, 89, 1 februari 2007)

In dit kader wordt gewezen op onderzoek waaruit blijkt dat de informatie en normen inzake gezonde voeding in alle hamburgerketens teleurstellend zijn. (Testaankoop, 2007)

De Commissie wijst er dan ook op dat er een tegenstrijdigheid kan ontstaan tussen enerzijds het schoolbeleid inzake gezonde voeding en het weren van sommige producten en anderzijds het gesponsorde atletiek programma. Het programma ondersteunt lichaamsbeweging maar maakt ondertussen indirect reclame voor commerciële voedselproducten. Het is duidelijk een opdracht van het schoolbestuur om af te wegen of het initiatief van een hamburgerketen niet in strijd is met het schoolbeleid inzake gezonde voeding. Bij tegenstrijdigheid is er mogelijks een onverenigbaarheid met het pedagogisch project van de school en mogelijks een verlies aan geloofwaardigheid en betrouwbaarheid²⁸.

²⁸ CZB/V/KBO/2007/156

* Reclame voor externen via de school.

Dactylocursussen

De Commissie zorgvuldig bestuur stelt vast dat het in dit gaat om een privé-instelling die reclame wenst te maken voor dactylocursussen die zouden plaatshebben in de schoolgebouwen. Het gaat dus om vormingsactiviteiten die aanleunen bij de onderwijsopdracht van scholen.

Er is geen sprake van het mengen van informatie rond leren en opvoeden en reclame, omdat het gaat om folders of informatie die door buitenstaanders is opgesteld en enkel verdeeld wordt via de school.

Wat de samenwerking tussen school en commerciële bedrijven betreft, herneemt de Commissie zorgvuldig bestuur haar vroeger ingenomen standpunten. De school moet voor een bepaalde dienst of product alle bedrijven ter zake een kans geven op samenwerking, voor zover er meerdere bedrijven zijn op de markt. De Commissie aanvaardt dat een school, op basis van een correct vergelijkend onderzoek van het aanbod, met een of meer firma's onderhandelt om voor de leerlingen en de school optimale voorwaarden te bedingen. Deze firma's kunnen dan een voorstel tot samenwerking tussen bedrijf en school indienen. Op basis van prijs, kwaliteit en service kunnen de scholen dan op geregelde tijdstippen keuzes maken inzake één of meerdere firma's waarmee wordt samengewerkt. Het komt het schoolbestuur toe om met deze criteria een afweging te maken in het voordeel van de leerlingen.

De samenwerking kan nooit rechtstreeks (school) of onrechtstreeks (oudercomité, e.a.) leiden tot deels of volledige aankoopverplichtingen.

Het is daarna aanvaardbaar dat de school eerder bij wijze van informatieve mededeling, en niet met commerciële reclame- of aankoopboodschappen, de samenwerking duidelijk maakt aan ouders en leerlingen.

Verder dient de school rekening te houden met diverse federale regelgeving. o.a. inzake privacy (verbod op doorgeven van adressen) en handelswetgeving (o.a. correcte informatie aan de consument).

Het lijkt ook logisch dat scholen gebouwen maar beschikbaar stellen aan commerciële bedrijven mits een tegemoetkoming waarbij tenminste de onkosten voor de school worden gecompenseerd.

De Commissie zorgvuldig bestuur vindt dan ook een samenwerking tussen een school en een privé-bedrijf voor dactylocursussen, onder de hier gestelde voorwaarden, aanvaardbaar.

Reclamemateriaal afkomstig van externen

De onderwijsregelgeving laat toe dat schoolbesturen een eigen beleid voeren inzake reclame en sponsoring. Onderwijsinstellingen kunnen in de participatieorganen afspraken maken over het al of niet aanvaarden van en omgaan met reclame en sponsoring in de school. Tenslotte kan een bedrijf zich in een school enkel kan manifesteren mits uitdrukkelijke toestemming van het schoolbestuur en/of directie.

De onderwijsregelgeving laat toe dat schoolbesturen autonoom beslissen om mee te werken aan acties die een ruim erkend maatschappelijk doel hebben (bv. jeugdvoetbal, scouts). Het gaat niet over commerciële reclame, maar over informatie betreffende maatschappelijke nuttige activiteiten, die dus te allen tijde toegelaten zijn in de school.

De onderwijsregelgeving laat niet toe dat schoolbesturen binnen de tijd besteed aan eindtermen en ontwikkelingsdoelen meewerken aan commerciële activiteiten van privé-bedrijven, ondermeer door het uitdelen van reclamefolders. Reclame bij verplichte onderwijsactiviteiten, leermiddelen of didactisch materiaal kan decretaal niet.

Folders of vermeldingen voor commerciële bedrijven, producten, merken of activiteiten moeten zoveel mogelijk buiten het noodzakelijke onderwijsprogramma inzake leren en opvoeden gehouden worden.

Bij het verspreiden van commerciële reclame- en sponsoringboodschappen moet de school de decretale principes ter zake nakomen: de reclame is kennelijk niet onverenigbaar met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen en de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de school komen niet in het gedrang.

De Commissie zorgvuldig bestuur besluit in dit dossier, dat het toegelaten is dat de school een informatiefolder over de dactylocursussen via de klassen aan de ouders en de leerlingen bezorgt, maar dat het privé-bedrijf zoveel mogelijk instaat voor het grootste werk van de administratieve procedure van inschrijvingen, organisatie, e.a.²⁹.

²⁹ CZB/V/KBO/2007/162

3.8. PARTICIPATIE

3.8.1. ALGEMEEN

De regelgeving inzake participatie op school voor het gesubsidieerd onderwijs stelt dat inzake overlegbevoegdheid de schoolraad en het schoolbestuur in een gezamenlijke vergadering in dialoog met elkaar treden. Dit houdt in dat ouders voorstellen en aanpassingen kunnen formuleren en dat het schoolbestuur een reactie geeft. Dit gebeurt met het oog op het bereiken van overeenstemming, waarna het schoolbestuur het bereikte akkoord uitvoert. Indien er geen overeenstemming bereikt wordt, beslist het schoolbestuur. Zo heeft de schoolraad overlegbevoegdheid over het opstellen of wijzigen van het schoolreglement en de financiële bijdragen die aan de ouders gevraagd worden.

Het huishoudelijk reglement van de schoolraad bevat een aantal afspraken over de concrete uitvoering van de participatierechten. Het is bedoeld afspraken te hebben over informatie-uitwisseling tussen schoolraad, directie en schoolbestuur.

Het decreet inzake de participatie op school voorziet ook in de mogelijkheid van de oprichting van een geschillencommissie. Ze is bedoeld als een arbitragecommissie bij conflicten tussen schoolbestuur en schoolraad.

Volgens het decreet inzake participatie behandelt de Commissie Zorgvuldig Bestuur enkel klachten. Vragen en adviezen behoren tot de verantwoordelijkheid van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming.

De Commissie zorgvuldig bestuur wijst in een aantal adviezen op de bedoeling van het participatiedecreet. Het is een doelstelling van het decreet om ouders actief te betrekken bij het onderwijsgebeuren van hun kinderen. Aan ouders wordt gevraagd om actief aanwezig te zijn in de schoolse activiteiten. Samen met de school (onderwijspersoneel) en het schoolbestuur wordt gewerkt aan een beter welzijn voor de jongeren inzake onderwijs en opvoeding. Dit start met betrokkenheid van de ouders ten aanzien van het schoolgebeuren. School en ouders die zich organiseren ondermeer in de schoolraad, dragen samen een volwaardige ouderparticipatie. De schoolraad is belangrijk omdat alle geledingen van de lokale onderwijsgemeenschap (personeel, ouders, lokale gemeenschap) onafhankelijk van het schoolbestuur samen komen. Zo worden afzonderlijke en los van elkaar staande visies samen gebracht in één formeel participatieorgaan.

3.8.2 BESLISSINGEN

* Overleg en advies tussen schoolraad en directie

De Commissie zorgvuldig bestuur stelt vast dat het dossier betrekking heeft op de organisatie van de participatie tussen schoolbestuur, directie en schoolraad meer in het bijzonder inzake schooluren, samenvoegen van klassen, de organisatie van het ICT-beleid en het uitbrengen van adviezen. Voor de aanwending van de lestijden geldt een overlegbevoegdheid. Voor de andere punten geldt volgens het participatiedecreet een adviesbevoegdheid tussen schoolraad en schoolbestuur.

Het is zo dat de directie op de schoolraad van rechtswege slechts een raadgevende stem heeft. Hetzelfde geldt voor de schep en van onderwijs. Het is de voorzitter van de schoolraad die de debatten leidt. De schoolraad heeft overlegbevoegdheid over de aanwending van de lestijden. Het is de bedoeling dat bijvoorbeeld, over het samenzetten van klassen eerst een open debat gevoerd wordt in de schoolraad en dat daar waar nodig de directie een gemotiveerde reactie geeft. De schoolraad kan aan het schoolbestuur uit eigen beweging advies geven over alle aangelegenheden die personeel, leerlingen of ouders aanbelangen. De schoolraad kan aan de directeur uit eigen beweging advies uitbrengen over de algemene organisatie en werking van de school. Een wijziging van de schooluren dient dan ook een advies te krijgen van de schoolraad, een loutere mededeling terzake door de directie is strijdig met het participatiedecreet³⁰.

* Advies inzake oprichting kleuterafdeling

De Commissie zorgvuldig bestuur stelt vast dat het gemeentebestuur de bezwaren die het inroept tegen de ontvankelijkheid, steunt op mogelijk formele onnauwkeurigheden in de werkwijze van de schoolraad, waar het in de antecedenten van deze procedure nooit op gewezen heeft. De Commissie kan met deze laattijdig opgeworpen bezwaren geen rekening houden en oordeelt dat de klacht ontvankelijk is. De Commissie vraagt wel alle betrokkenen met inbegrip van de stad, als schoolbestuur (schepencollege, directie, gemeentelijke administratie) en dus als medeverantwoordelijke van de installatie en werking van een schoolraad, om de eventuele onregelmatigheden op korte termijn weg te werken.

Verder heeft de concrete klacht betrekking op een uit te bouwen onderwijsaanbod, nl. een nieuwe kleuterafdeling met ingang van 1 september 2007. Hiervoor geldt volgens de decretale regelgeving een adviesbevoegdheid tussen schoolraad en schoolbestuur.

De regelgeving inzake participatie op school voor het gesubsidieerd onderwijs voorziet dat de schoolraad op eigen initiatief aan het schoolbestuur een advies kan doorgeven over wijzigingen in het studieaanbod. Het huishoudelijk reglement van de betrokken schoolraad bevestigt dit. In dit dossier is in januari 2007 een advies geformuleerd door de schoolraad voor een nieuwe kleuterafdeling en op 12 februari bezorgd aan het schoolbestuur (stad). Omwille van termijnen houdt de Commissie geen rekening met de adviezen en procedures van 2006.

De Commissie zorgvuldig bestuur stelt vast dat het nieuwe stadsbestuur, als schoolbestuur, het advies van februari 2007 van de schoolraad, meteen heeft opgenomen. Er zijn in februari en maart 2007 een reeks relevante handelingen (bijkomende basisinfo, uiteenzetting directie, bespreking schepencollege) gesteld die moeten leiden tot een besluit in de gemeenteraad. Het schepencollege stelt in haar zitting van 13 februari 2007 voor om het dossier te agenderen op de gemeenteraad van maart 2007. Het komt de Commissie in dit dossier redelijk over dat met het oog op een gemotiveerde besluitvorming en rekening houdende met de specifieke decretale bepalingen inzake de organisatie van een schepencollege en gemeenteraad, het advies van februari 2007 in de gemeenteraad van april 2007 behandeld wordt. Belangrijk daarbij is dat de datum van 1 mei 2007 werd gehaald. Het is de uiterste datum om bij het

³⁰ CZB/P/BO/2007/164

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming een melding te maken van het oprichten van een nieuwe kleuterafdeling met ingang van 1 september 2007 (omzendbrief BAO/97/4 van 17 juni 1997).

Uiteindelijk is in de gemeenteraad van 16 april 2007 een voldoende gemotiveerde beslissing (onderwijsaanbod, nataliteit, onderwijsvrede) tot stand gekomen. Uit de ingediende stukken blijkt dat er een volledig dossier beschikbaar was voor de gemeenteraadsleden en dat er diverse gemotiveerde tussenkomsten werden gehouden. De Commissie gaat er dan ook vanuit dat meteen op 16 april 2007 het standpunt van de gemeenteraad duidelijk was voor een belangrijk gedeelte van de betrokkenen.

De Commissie zorgvuldig bestuur vraagt het schoolbestuur (stad) wel aandacht te besteden aan de communicatie met de schoolraad door zo snel en zorgvuldig mogelijk zijn eindbeslissing mede te delen aan de betrokkenen³¹.

* Advies inzake profiel van de directeur.

De Commissie zorgvuldig bestuur stelt vast dat het een klacht betreft van een oudercomité inzake een nieuwe directeur van een basisschool. Het gaat om directeurs die in het verleden werden aangesteld binnen één schoolbestuur, enerzijds in de ene gemeente en anderzijds in de andere gemeente. Het schoolbestuur heeft beslist om de aanstelling van de twee betrokken directeurs om te wisselen. Volgens het participatiedecreet (artikel 19) heeft de schoolraad een verplichte adviesbevoegdheid over het profiel van de directeur.

Het participatiedecreet voorziet dat het schoolbestuur aan de schoolraad verplicht advies vraagt over het bepalen van het profiel van de directeur. De schoolraad brengt een gemotiveerd advies uit (artikel 19). De schoolraad kan ook uit eigen beweging een advies indienen bij het schoolbestuur (artikel 18).

Voor wat betreft de directiefunctie beperkt het participatiedecreet de tussenkomst van de schoolraad enerzijds tot een advies en anderzijds tot het profiel van de functie. Het decreet voorziet niet in overleg of inspraak over de persoon van de directeur. Daarnaast voorziet het participatiedecreet in dit verband tussenkomsten van de schoolraad en niet van een oudercomité. Het participatiedecreet heeft het over een ouderraad die ten aanzien van de schoolraad advies kan uitbrengen over de thema's waar de schoolraad advies- en overlegbevoegdheid heeft (artikel 48). De vordering van het oudercomité ten aanzien van een schoolbestuur over de inspraak voor de directiefunctie is dan ook niet gegrond.

Voor dit dossier stelt de Commissie wel dat het wenselijk is dat niet alleen het profiel van de directiefunctie ter sprake komt in de schoolraad. In een context van volwaardige participatie ligt het voor de hand dat er ook over een belangrijke beslissing zoals een directeurswissel voldoende en vooraf met alle geledingen van de lokale onderwijsgemeenschap (ouders, personeel, derden) duidelijk wordt gecommuniceerd om de schoolraad toe te laten over een belangrijke aangelegenheid als een directeurswissel een facultatief advies uit te brengen. In de zin van artikel 18 is het nodig dat de communicatie over de plannen van een schoolbestuur duidelijk én tijdig gebeurt. Ook als is er in dit geval volgens het participatiedecreet voor het schoolbestuur geen verplichting tot overleg of advies, toch voorziet hetzelfde decreet dat de schoolraad recht heeft op informatie en dat hij uit eigen beweging advies mag geven. Volgens het decreet is het voor de hele schoolgemeenschap een opdracht om tot de ontwikkeling van

³¹ CZB/B/BO/2007/167

een participatief schoolklimaat bij te dragen. Een vlotte communicatie is in die optiek essentieel om dat doel te bereiken³².

* Overleg inzake schoolreglement, bijdragen en lestijden.

In een concreet dossier gaat om overleg over het schoolreglement, de bijdragenlijst en de verdeling van de lestijden. Volgens het participatiedecreet (artikel 21) geldt voor deze drie thema's een overlegprocedure volgens het afgesproken huishoudelijk reglement tussen schoolbestuur (gemeente) en schoolraad.

De onderwijsregelgeving bepaalt voor het basisonderwijs dat het schoolreglement met de bijdragenregeling aan de ouders wordt medegedeeld bij de inschrijving. Ten laatste bij de start van het schooljaar kennen de ouders vooraf de interne afspraken voor de gehele school en de kostprijs van het te volgen schooljaar.

De Commissie zorgvuldig bestuur wijst op de onderwijsregelgeving (participatiedecreet en decreet basisonderwijs). Het is de opdracht van schoolbestuur en directie om een schoolreglement op voorhand (voorafgaand aan het schooljaar) op te stellen en daarover overleg te hebben (mei-juni) met de betrokken partners in de schoolraad. Dergelijke handelswijze is niet zomaar voorzien in de regelgeving. Ze creëert een eerlijke, behoorlijke en open relatie met de schoolraad en met alle ouders. Een voldoende planning ter zake houdt in dat alle betrokkenen nog ruimte hebben om kennis te nemen en samen te overleggen over de organisatie van de lestijden en het schoolreglement dat dan door de volledige lokale onderwijsgemeenschap is gedragen.

De Commissie zorgvuldig bestuur vraagt dan ook het schoolbestuur en de directie om rekening te houden met de onderwijsregelgeving. Het is voor alle scholen, ook gemeentescholen een verplichting om voorafgaand aan de start van een schooljaar overleg te plegen en tijdig een definitief schoolreglement en bijdragenregeling uit te werken. Door de teldatum van 1 februari beschikken scholen over voldoende informatie om ten laatste in juni een aantal concrete afspraken te maken in de schoolraad rond het verdelen van het lestijdenpakket (aantal leerlingen per klas, splitsingen, overdracht lestijden, totaal aantal klassen, verdeling over de verschillende vestigingsplaatsen, e.a.)³³.

* Ruimte inzake invoering lessentabel.

Een verzoeker beklagt zich om het gebrek aan afspraken over de invoering van een nieuw leerplan en lessentabellen in de afdeling Tuinbouw. Meer specifiek gaat het om het aantal uren chemie, e.a. die voorkomen in een door de school zelf ontwikkelde lessentabel in samenspraak met een koepelorganisatie.

De Commissie wijst op het decreet van 14 juli 1998 houdende diverse maatregelen inzake het secundair onderwijs, Titel III. Daarin wordt gesteld dat een studieaanbod bestaat uit een aantal studiegebieden. De studiegebieden worden in het decreet opgesomd (artikel 4). Als onderdeel van een onderwijsaanbod komt het decreet terecht bij studiegebied of structuuronderdeel (artikel 2). In de regelgeving is er dus duidelijk een onderscheid tussen het globaal studieaanbod (Tuinbouw) van een school en een leerplan of lessenrooster dat de concrete pedagogische organisatie inhoudt.

³² CZB/P/BO/2007/172

³³ CZB/P/BO/2007/177

Verder is er het decreet inzake eindtermen in het secundair onderwijs (artikel 8-9, decreet van 18 januari 2002). Een schoolbestuur beschikt buiten de decretale plichten inzake minimumlessenroosters en eindtermen over de vrijheid de lessenroosters en leerplannen vast te stellen en ze kiest vrij haar pedagogische methodes. Het leerplan kan eigen doelstellingen van de inrichtende macht omvatten. Het leerplan moet wel voldoende ruimte laten voor een inbreng van scholen, leraren, lerarenteams of leerlingen. Voor de toepassing van deze artikelen is niet voorzien in een bevoegdheid van de Commissie zorgvuldig bestuur.

In principe worden leerplannen opgesteld door leerplancommissies van de verschillende onderwijsnetten. Aan de leerplannen koppelt men lessentabellen rekening houdende met de decretale regelgeving ter zake. Voor een uniek of weinig voorkomende studierichting, zoals blijkbaar Tuinbouw in de betrokken school, is het logisch dat de school leerplannen wil volgen die door een pedagogische begeleidingsdienst zoals die van een koepelorganisatie zijn opgesteld en dat ze die in een lessentabel uitwerkt. De inrichtende macht beschikt in elk geval over de vrijheid om te beslissen hoeveel lestijden aan elk vak wordt besteed.

De conclusie van de Commissie zorgvuldig bestuur is dan ook dat in het kader van de grondwettelijke vrijheid van onderwijs, de inrichtende macht zelf lessenroosters, leerplannen en pedagogische methodes bepalen. Daarbij moet wel rekening gehouden worden met de decretale regelgeving. Die is niet terug te vinden in het participatiedecreet van 2004, waar er aandacht voor een participatief schoolklimaat en overleg geregeld wordt over het studieaanbod, maar niet over de leerplannen en lessenroosters. De inrichtende macht is wel verplicht volgens het decreet inzake eindtermen van 2002 ruimte te laten voor inbreng van schoolactoren bij het opstellen van een leerplan. In overeenstemming met de grondwettelijke vrijheid van onderwijs en de bewoordingen van het participatiedecreet is de Commissie zorgvuldig bestuur niet bevoegd inzake de introductie en inhoud van leerplannen en lessenroosters³⁴.

³⁴ CZB/P/SO/2007/184

DEEL IV. BIJLAGE

4.1. Samenstelling van de Commissie (BVR van 23 januari 2006)

Art. 1. De heer Ernest DUYS, emeritus kamervoorzitter Arbeidshof, wordt aangesteld als voorzitter van de Commissie zorgvuldig bestuur.

Art. 2. Worden aangesteld als effectieve en plaatsvervangende leden van de kamer van de Commissie zorgvuldig bestuur, bevoegd voor het basisonderwijs:

1° Effectief lid: Walter COOLS, met als plaatsvervangers: Luc MUYLAERT, Riki PINXTEN, Jozef SCHOOLS,

2° Effectief lid: Hilde TIMMERMANS, met als plaatsvervangers: Paul DE WINNE, Marc Henry CORNELY, Francis DERYCKERE,

3° Effectief lid: Raf VERSTEGEN, met als plaatsvervangers: Etienne BECUWE, Ann BECKERS,

4° Effectief lid: Jean DUJARDIN, met als plaatsvervangers: Etienne BECUWE, Ann BECKERS.

Art. 3. Worden aangesteld als effectieve en plaatsvervangende leden van de kamer van de Commissie zorgvuldig bestuur, bevoegd voor het secundair onderwijs, de centra voor leerlingenbegeleiding, het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs;

1° Effectief lid:, Luc MUYLAERT, met als plaatsvervangers: Walter COOLS, Jozef SCHOOLS, Riki PINXTEN,

2° Effectief lid: Marc Henri CORNELY, met als plaatsvervangers: Hilde TIMMERMANS, Paul DE WINNE, Francis DERYCKERE,

3° Effectief lid: Raf VERSTEGEN, met als plaatsvervangers: Etienne BECUWE, Ann BECKERS,

4° Effectief lid: Jean DUJARDIN, met als plaatsvervangers: Etienne BECUWE, Ann BECKERS.

4.2. Overzicht van de adviezen en beslissingen in 2007

- CZB/V/KBO/2007/156: Basisonderwijs: Sponsorvermelding bij sportactiviteiten
- CZB/V/KSO/2007/157: Secundair onderwijs: Kosten van een tekort schoolkassa
- CZB/C/KSO/2007/158: Secundair onderwijs: Organisatie van een schoolreis
- CZB/V/KBO/2007/159: Basisonderwijs: Verkoop van sleutelhangers
- CZB/V/KBO/2007/160: Basisonderwijs: Lidmaatschap vriendenkring en onderwijsvoordelen
- CZB/V/KSO/2007/161: Secundair onderwijs: Bijdrage voor het updaten van software
- CZB/V/KBO/2007/162: Basisonderwijs: Reclame voor externen via de school
- CZB/V/KBO/2007/163: Basisonderwijs: Concurrentie inzake aantrekken van leerlingen
- CZB/P/BO/2007/164: Basisonderwijs: Overleg en advies tussen schoolraad en directie
- CZB/V/KSO/2007/165: Secundair onderwijs: Bijdrage voor infomateriaal van het CLB
- CZB/V/KBO/2007/166: Basisonderwijs: Verplichte afname van koeken op school
- CZB/P/BO/2007/167: Basisonderwijs: Advies inzake oprichting kleuterafdeling
- CZB/KL/KSO/2007/168: Secundair onderwijs: Inning van diverse bijdragen
- CZB/V/KBO/2007/169: Basisonderwijs: Verkiezingspanelen op het schooldomein
- CZB/V/KSO/2007/170: Secundair onderwijs: Bijdrage voor een elektronisch rapport
- CZB/V/KSO/2007/171: Secundair onderwijs: Bijdrage voor informatica- en labomateriaal
- CZB/P/BO/2007/172: Basisonderwijs: Advies inzake profiel van de directeur
- CZB/V/KBO/2007/173: Basisonderwijs: Bijdrage voor elementaire leerbenodigdheden
- CZB/V/KSO/2007/174: Secundair onderwijs: Aantal en kost fotokopieën
- CZB/KL/KBO/2007/175: Basisonderwijs: Opvragen van schrijfgerei in de klas
- CZB/V/KBO/2007/176: Basisonderwijs: Voorschot op de ouderbijdragen
- CZB/P/BO/2007/177: Basisonderwijs: Overleg inzake schoolreglement, bijdragen en lestijden.

- CZB/V/KBO/2007/178: Reclame voor een fotografieproduct in scholen.
- CZB/V/KBO/2007/179: Basisonderwijs: Bijdrage voor middagtoezicht.
- CZB/V/KSO/2007/180: Secundair onderwijs: Teruggave boekengeld en bijdrage voor schoolreizen.
- CZB/V/KBO/2007/181: Basisonderwijs: Uitsluiting bij voor-, middag- en natoezicht.
- CZB/V/KSO/2007/182: Secundair onderwijs: Sancties bij reisafspraken.
- CZB/V/KSO/2007/183: Secundair onderwijs: Verplichting taalstage en A-attest.
- CZB/P/SO/2007/184: Secundair onderwijs: Overleg inzake wijziging in het leerprogramma.
- CZB/KL/KSO/2007/185: Secundair onderwijs: Politieke uitspraken in de les zedenleer.
- CZB/V/KSO/2007/186: Lidmaatschap vriendenkring en onderwijsvoordelen.